

ΡΟΜΠΕΡΤ ΜΟΥΖΙΑ
ΤΡΕΙΣ
ΓΥΝΑΙΚΕΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ-ΕΠΙΜΕΤΡΟ: ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΝΤΡΩΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γκρίτζα

ΣΕΛ. 9

Η Πορτογαλίδα

ΣΕΛ. 49

Τόνκα

ΣΕΛ. 87

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

ΣΕΛ. 163

ΓKPITZA

Στη ζωή υπάρχει εποχή, όπου όλα βραδυπορούν παράξενα, λες και διστάζουν να προχωρήσουνε, σαν να θέλουν ν' αλλάξουν πορεία. Την εποχή αυτή, που λέμε τώρα, το κακό μπορεί να σε βρει πολύ ευκολότερα.

Ο Χόμο¹ είχε ένα γιόκα, που ήταν άρρωστος από κάνα χρόνο, και η κατάστασή του ούτε καλυτέρευε ούτε επιδεινωνόταν· ο γιατρός είχε συστήσει μακρόχρονη κούρα σε κάποια λουτρόπολη· ο Χόμο σκεφτόταν ότι θ' αποχωριζότανε καιρό τις αγαπημένες του συνήθειες, τα βιβλία του, τα σχέδιά του, τη ζωή του και δεν τ' αποφάσιζε να πάει μαζί τους. Την απροθυμία του την ένιωσε για μεγάλο εγωισμό, ίσως όμως να 'ταν πριν απ' όλα κάτι σαν αυτοδιάλυση, αφού ποτέ στο παρελθόν δεν είχε αποχωριστεί τη γυναίκα του, έστω και για μια μέρα· την είχε αγαπήσει πολύ, την αγαπούσε δε ακόμη πολύ, μα η αγάπη αυτή είχε γίνει εξαιτίας του παιδιού τους εύθραυστη, χωριστική, σαν την πέτρα που τη μασάει το νερό, έτσι όπως την παρασέρνει στη ροή του. Ο Χόμο, χωρίς να 'χει χάσει ποτέ εν γνώσει του και με τη θέλησή του κάτι απ' την αγάπη του, τα 'χε χάσει από τούτη τη νέα ιδιότητα της χωριστικότητας, της

1. Από τη λατινική λέξη *homo*, που σημαίνει *άνθρωπος*. (Σ.τ.Μ.)

ευθραυστότητας· κι όλο τον καιρό των προετοιμασιών για την αναχώρηση δεν έλεγε να τον αφήσει ούτε στιγμή η έγνοια τού πώς θα τα βόλευε μόνος το καλοκαίρι που θα ερχότανε. Ένωθε σφοδρή απέχθεια για λουτροπόλεις και παραθεριστικά κέντρα στα βουνά. Έμεινε μόνος του· τη δεύτερη μέρα έλαβε ένα γράμμα: τον προσκαλούσαν να συμπράξει σε μια εταιρεία που σκόπευε να ξανανοίξει τα παλιά βενετσιάνικα χρυσωρυχεία στην κοιλάδα της Φερσένας. Το γράμμα ήταν από κάποιον κύριο Μότσαρτ Αμαντέο Χόφινγκοτ², με τον οποίο είχε γνωριστεί εδώ και κάτι χρόνια σ' ένα ταξίδι, και είχανε γίνει μέσα σε λίγες μέρες φίλοι.

Δεν του γεννήθηκε η παραμικρή αμφιβολία ότι επρόκειτο για δουλειά σοβαρή και καθαρή. Έπιασε τότε κι έστειλε δύο τηλεγραφήματα: το ένα στη γυναίκα του ότι φεύγει και ότι θα την ενημερώσει προσεχώς πού θα 'ναι, και τ' άλλο στο φίλο του ότι δέχεται την προσφορά και ότι θα συμπράξει στις εργασίες επαναλειτουργίας του ορυχείου ως γεωλόγος, αρκεί να προβλέπονταν υψηλότερες χρηματικές απολαβές.

Τον Χόφινγκοτ, έναν ψηλό, αεικίνητο, όμορφο, μαυριδερό άντρα, συνομήλικό του, τον συνάντησε στο Π.³, μια πλούσια, πυκνοκτισμένη ιταλική κωμόπολη με μουριές και αμπέλια. Όπως επληροφορήθηκε, η εταιρεία διέθετε τεράστια αμερικανικά κεφάλαια και οι εργασίες θα είχαν εντυπωσιακά εντατικούς ρυθμούς. Πρώτ' απ' όλα, λοιπόν, ξεκίνησε για την

2. Τα δύο πρώτα συνθετικά του ονόματος παραπέμπουν στον Βόλφγκανγκ Αμαντέους Μότσαρτ, ενώ το τρίτο συνθετικό Χόφινγκοτ (*Hoff in Gott*) σημαίνει στα γερμανικά Πίστευε στον Θεό. (Σ.τ.Μ.)

3. Εννοείται η πόλη Πέρτζινε. (Σ.τ.Μ.)

κοιλάδα μια αναγνωριστική αποστολή, στην οποία συμμετείχαν αυτοί οι δύο και άλλοι τρεις μαζί τους· αγόρασαν άλογα, τα όργανα αναμένονταν από μέρα σε μέρα, μίσθωσαν εργάτες.

Ο Χόμο δεν έμεινε στο πανδοχείο, αλλά –ούτε κι ο ίδιος ήξερε το γιατί– σ’ έναν Ιταλό, γνωστό του Χόφινγκοτ. Το σπίτι είχε τρία πράγματα που του ’καναν εντύπωση. Κρεβάτια από φινό μαόνι – άλλο να ξαπλώνεις κι άλλο να λες πόσο δροσερά και μαλακά είναι. Μια ταπετσαρία μ’ ένα σχέδιο – ούτε που θα μπορούσες ποτέ να πεις πόσο μπερδεμένο, κακόγουστο, μισοτελειωμένο και παράξενο ήτανε. Και μια κουνιστή πολυθρόνα φτιαγμένη από καλάμια· έτσι και πας να κάτσεις στην πολυθρόνα και κοιτάξεις την ταπετσαρία, γίνεσαι ολόκληρος ένα κουβάρι από περιπλοκάδες που πάει πάνω κάτω, που δεν θέλει παραπάνω από δύο δευτερόλεπτα για να ξετυλιχτεί απ’ το μηδέν ως το άπειρο κι έπειτα να ξαναμαζευτεί από μόνο του.

Αέρας στους δρόμους: πνοές χιονιού, αύρες του Νότου. Μέσα Μαγιού θε να ’τανε τότε. Τα βράδια φωτίζονταν από μεγάλες λάμπες, κρεμασμένες σε σύρματα απ’ το ’να σπίτι στο άλλο, τόσο μα τόσο ψηλά, που οι δρόμοι αποκάτω φάνταζαν φαράγγια βαθυκύανα, στο κατασκότεινο βάθος των οποίων θα ’φτανες κάποτε ούτως ή άλλως, το ’θελες δεν το ’θελες, ενώ, πάνω, στο στερέωμα, έλαμπαν άσπροι ήλιοι κυκλοδίζοι, συριστικοί. Όλη μέρα έβλεπε τ’ αμπέλια... έβλεπε το δάσος που ’χε βγει κοκκινοκιτρινοπράσινο απ’ το χειμώνα: τα φύλλα των δέντρων δεν είχαν πέσει, το παλιό φύλλωμα είχε ανακατευτεί με το καινούργιο, όπως στα στεφάνια των νεκροταφείων, κι ανάμεσά τους οι μικρούλες κόκκινες, μπλε και

ροζ βίλες... – τις έβλεπες σαν ζάρια ριγμένα κει μέσα, στο δάσος, για να δείχνουν (χωρίς καν να το επιζητούν ή να το αισθάνονται) στον κόσμο ένα νόμο άγνωστό τους, ένα νόμο περίεργο, ιδιότυπο, ιδιόμορφο. Αποπάνω ήταν το δάσος, θεοσκοτέينو, το δε βουνό το λέγανε Σέλβοτ. Πέρα απ' το δάσος ήταν λιβάδια αλαφροχιόνιστα και η πλατιά, συμμετρική γραμμή τους ακολούθαγε καταπόδι τις πλαγιές των γύρω ορέων κι έφτανε ως τη μικρή απόκρημνη ράχη της κοιλάδας, όπου επρόκειτο να πάει η αποστολή. Από κείνα τα βουνά εκεί έρχονταν άνθρωποι να πουλήσουνε γάλα και ν' αγοράσουν πολέντα⁴· μερικές φορές φέρναν και μεγάλους κρυστάλλους ή αμέθυστους που, καθώς φαίνεται, αφθονούσαν σε ορισμένες πτυχώσεις, όπως αλλού –στα λιβάδια– αφθονούσαν τα λουλούδια, αυτά δε τα μυστηριωδώς ωραία και παραμυθένια σχήματα σου ενίσχυαν όλο και πιο πολύ την πεποίθηση πως αποκάτω απ' την επιφάνεια ετούτης εδώ της περιοχής, που εμάρμαιρε και σου μετέδιδε μια τόσο παράξενη αβεβαιότητα εμπιστοσύνης, ίδιας κι απaráλλαχτης σαν των αστεριών τη νύχτα, κάτι άφατα ποθητό κρυβότανε. Στην κοιλάδα μπήκαν στις έξι η ώρα, κι όταν περάσαν απ' τη Σάντα Όρσολα, ξεπετάχτηκαν από κάποιο μικρό πέτρινο γεφύρι –πάνω από 'να ρυάκι με θάμνους– αν όχι εκατό, σίγουρα δυο ντουζίνες αηδόνια· κι ως είχε –λέει– ξημερώσει!

Όταν είχανε μπει για τα καλά στην κοιλάδα, βρέθηκαν σε μια παράξενη τοποθεσία, στο πρανές ενός λόφου· ο κατοικό-

4. Παραδοσιακό φαγητό της βόρειας Ιταλίας που παρασκευάζεται με καλαμποκάλευρο, νερό και βούτυρο. (Σ.τ.Μ.)

δρομος, που τους έβγαλε εκεί πέρα, κατέληγε κυριολεκτικά να πηδάει απ' τη μια κοτρώνα στην άλλη, αφήνοντας σ' όλο το μήκος της πλαγιάς να ξεπηδάνε προς τα κάτω –σαν άλλοι μικροί μαϊανδροι– κάτι απότομα περάσματα προς τα λιβάδια. Αν στεκόσουν στο δρόμο, αντίκριζες μπρος σου παρατημένα –τίποτ' άλλο...– και μισογκρεμισμένα αγροτόσπιτα· αν, όμως, κοίταζες αποκάτω, απ' τα λιβάδια, προς τα πάνω, νόμιζες ότι έβλεπες προϊστορικό χωριό χτισμένο απάνω σε παλούκια, μιας κι όλα τα σπίτια είχαν χτιστεί στην πλαγιά της κοιλάδας και στηρίζονταν σε ψηλά, χοντρά δοκάρια, ενώ οι καμπινέδες τους αιωρούνταν κάπως παράμερα, σαν γόνδολες, πάνω σε τέσσερις πασσάλους μπηγμένους στην κατηφόρα. Αλλά και το τοπίο γύρω απ' το χωριό είχε κι αυτό τις ιδιαιτερότητές του. Ήταν ένα μάλλον ημικυκλικό πρόχωμα ψηλών, απόκρημνων βουνών, που πέφταν απότομα σ' ένα χαμήλωμα, στο κέντρο του οποίου βρισκόταν ένας μικρότερος και δασωμένος γύρω τριγύρω κώνος· το όλον έμοιαζε με κόσμο γιγαντιαίο μεν, μα εντελώς άδειο· ένα μικρό κομμάτι του το 'χε αποκόψει ο βαθύς χείμαρρος που τον διέσχιζε, καθώς χάσκοντας ακούμπαγε στις υψηλές πλευρές της πλαγιάς, όπου εκρεμότανε το χωριό. Στο χιόνι έβλεπες κάρα με χαμόκλαδα, πού και πού δε και κάνα λαφάκι στα θάμνα, στη μέση του δάσους ήταν ο ξυλοκόκορας, γιομάτος σφρίγγος, και στα μεσημβρινά λιβάδια άνθιζαν κίτρινα, μπλε και άσπρα λουλούδια σαν αστέρια, τόσο μεγάλα, λες κι είχαν τινάξει ένα σακί φλουριά στο χώμα και άδειασε. Μα αν ανέβαινες πίσω απ' το χωριό, καμιά εκατοστή πόδια πες πιο πάνω, ψηλότερα, έφτανες σ' ένα όχι και τόσο μεγάλο πλάτωμα, σαν πλατύσκαλο να φανταστείς, με χωράφια, λιβάδια,

αχυρόσταβλους και κάτι σκόρπια σπιτακάκια, ενώ ακριβώς απέναντι, από έναν προμαχώνα, προεξείχε η μικρή εκκλησιά και επόπτευε τον κόσμο ολόκληρο· τις καλές μέρες, ωστόσο, έμοιαζε να 'ναι μακριά απ' την κοιλάδα, σαν θάλασσα στις εκβολές ποταμού... κάτι τέτοιο· δεν μπορούσες να ξεχωρίσεις πού τέλειε η χρυσοκίτρινη άπλα τούτης της ευλογημένης κοιλάδας και πού αρχίζανε οι ασταθείς, οι νεφελώδεις γραμμές τ' ουρανού.

Ήταν όμορφη η ζωή που ξεκίναγε. Όλη μέρα στα βουνά, στις παλιές, χωμένες στο χώμα, εισόδους των γαλαριών και στη διάνοιξη καινούργιων, ή πέρ' απ' την κοιλάδα, όπου έπρεπε ν' ανοιχτεί οπωσδήποτε ένας δρόμος πλατύς· και σ' έναν ήδη ήπιο, γιγαντιαίο αέρα που κυοφορούσε των χιονιών το λιώσιμο. Στον κόσμο έριξαν μπόλικο χρήμα, και την επιχείρηση τη διαφεντεύαν σαν θεοί. Από δουλειά άλλο τίποτα – και για τους άντρες και για τις γυναίκες. Τους άντρες τούς εχώρισαν σε ομάδες εργασίας και τους στείλαν στα βουνά, όπου έπρεπε να μείνουν ακόμα και για βδομάδες ολόκληρες· τις γυναίκες τις θέλανε γι' αχθοφόρους, να τους κουβαλάνε ανταλλακτικά εργαλείων και προμήθειες περνώντας μέσ' από κάτι δύσβατα μονοπατάκια. Το λιθόκτιστο σχολείο είχε μετατραπεί σε αποθήκη, όπου φυλάγονταν και φορτώνονταν τα εμπορεύματα· εκεί άκουγες κάθε τόσο μια στριγκιά αντρική φωνή να διατάζει τις γυναίκες, που περιμέναν φλυαρώντας, και το μεγάλο ζεμπίλι, που 'παιρνε η καθεμιά στον ώμο της, γέμιζε τότε ευθύς, τα γόνατά τους λύγιζαν και φούσκωναν χοντρές χοντρές οι φλέβες στο λαιμό τους. Ανάμεσά τους έβλεπες και όμορφα κορίτσια, ζαλωμένα το φορτίο, με γουρ-

λωμένα μάτια και στόματα μισάνοιχτα· μπαίνανε στη γραμμή, και με το που δινόταν το σινιάλο, το 'να πίσω απ' τ' άλλο τούτα τα εξημερωμένα αγρίμια άρχιζαν, δώσ' του, να τραβούνε αργά αργά τα βήματά τους και ν' ανεβαίνουν τα μακριά σαν φίδια μονοπάτια του βουνού. Κουβάλαγαν φορτίο πολύτιμο, σπάνιο: ψωμί, κρέας, κρασί, κι ούτε ήταν ανάγκη να 'ναι και τόσο πολύ προσεχτικές με τα εργαλεία και τα σύνεργα, γιατί, αν θέλανε εκτός απ' το μεροκάματό τους και κάτι άλλο, μπορούσαν να το πάνε σπίτια τους, πράγμα που τις έκανε να κουβαλάνε μ' ευχαρίστηση το φόρτωμά τους και να ευγνωμονούν τους ανθρώπους εκείνους που 'χανε φέρει στα βουνά τους εδώ την ευλογία. Ήταν ένα εξαίσιο συναίσθημα· στα μέρη αυτά εδώ δεν κοιτάγανε, όπως αλλού, τι άνθρωπος είσαι –έμπιστος, δυνατός για να σε φοβούνται, ή κομψός και ωραίος–, αλλά ό,τι άνθρωπος κι αν ήσουν και όποιες ιδέες περί τα πράγματα τα βιωτικά και αν είχες, σ' αγάπαγαν, γιατί τους είχες φέρει την ευλογία· δίκην κήρυκος προπορευόταν η αγάπη τους για σένα, ήτανε παντού στρωμένη σαν δροσερό, φιλόξενο κρεβάτι, τα δε δώρα για το καλωσόρισες οι άνθρωποι εκεί τα κράταγαν στα μάτια τους. Ακόμα κι οι γυναίκες ήταν ελεύθερες να εκφράζουν τα συναισθήματά τους· μερικές φορές όμως, εκεί που επερπάταγες σε κάποιο λιβάδι, όλο κι έπαιρνε το μάτι σου κάνα γεροχωρικό να 'χει σταθεί και να κουνάει πέρα δώθε το δρεπάνι του – ο χάρος, λες, με σάρκα και οστά, αυτοπροσώπως...

Οι άνθρωποι, που ζούσανε από τούτη τη μεριά της κοιλάδας, ήσαν πάρα πολύ περίεργοι. Οι πρόγονοί τους είχαν έρθει μεταλλωρύχοι από την Τζερμάνια, απ' την εποχή κιόλας της

κυριαρχίας των επισκόπων του Τριδέντου⁵, κι ήσαν ακόμα και σήμερα σκορπισμένοι ανάμεσα στους Ιταλιάνους σαν τίποτα φαγωμένα απ' τον καιρό και τους αέρηδες γερμανικά λιθάρια. Τον τρόπο της παλιάς ζωής τους τον είχανε μισοφυλάξει, τον είχανε μισοξεχάσει, αλλά κι ό,τι είχαν διατηρήσει δεν το πολυνιώθανε πια. Οι χείμαρροι την άνοιξη⁶ τους τρώγανε το χώμα, υπήρχαν σπίτια που 'ταν κάποτε πάνω στο λόφο και τώρα πια βρίσκονταν στην άκρη άκρη του γκρεμού, δίχως να κάνουν οι άνθρωποι τίποτα –τουναντίον μάλιστα!– για να προφυλαχτούν απ' τον κίνδυνο, κι έτσι κι είχε αναποδιάσει ο καιρός, μαζεύονταν στα σπίτια τους κάθε λογής βρομιές και παλιοσκοπούπια. Υπήρχαν φτηνά, γυαλισμένα ντουλάπια, αστείες καρτ ποστάλ και τυπωμένες ελαιογραφίες, ενώ μερικές φορές έβλεπες και μαχαιροπίρουνα και κατσαρολικά που κρατάγανε από τα χρόνια του Λούθηρου⁷. Προτεστάντες ήσαν όλοι τους εξάλλου· μολονότι, όμως, η σκληρή αυτή και επίμονη πρόσδεσή τους στην πίστη τους, που τους είχε προστατέ-

-
5. Στον καθεδρικό ναό Σάντα Μαρία Ματζόρε του Τριδέντου –ιταλικά *Trento*/λατινικά *Tridentum*– συνήλθε το 1546 η περιώνυμη Σύνοδος του Τριδέντου, που είναι η σπουδαιότερη της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας. Τη συγκάλεσε ο πάπας Παύλος Γ', με σκοπό να εκφραστεί αντίθεση κατά του θριαμβεύοντος πνεύματος της θρησκευτικής Μεταρρύθμισης του Μαρτίνου Λούθηρου και να κωδικοποιηθούν η δογματική διδασκαλία και η νομοθεσία της Εκκλησίας. Διήρκεσε μέχρι το 1564 –με τρεις διακοπές–, οι δε αποφάσεις της επικυρώθηκαν από τον πάπα Πίο Δ' με τη βούλα που φέρει το όνομα *Benedictus Dominus*. (Σ.τ.Μ.)
 6. Στα μέρη, όπου εξελίσσεται η ιστορία, οι βροχές είναι πολλές και ισχυρές την άνοιξη, ενώ το χειμώνα παρατηρούνται χιονοπτώσεις. (Σ.τ.Μ.)
 7. Από το πρώτο ήμισυ του 16ου αιώνα. (Σ.τ.Μ.)

ψει απ' το να γενούν καθολικοί, ήτανε όντως κάτι, αυτό το κάτι από μόνο του δεν εσήμαινε δα ότι ήσαν και καλοί χριστιανοί. Κι επειδή ήταν φτωχοί, όλοι οι άντρες παράτησαν σιγά σιγά γυναίκες και νοικοκυριά και πήγανε για χρόνια στην Αμερिका· και σαν γυρίζανε, φέρνανε κάτι λίγα λεφτουδάκια (ένα κομποδεματάκι δηλαδή, μην φανταστείτε τίποτα γκραν περιουσίες), τις συνήθειες των μπουρδέλων της πόλης και την απιστία, ναι, όλα αυτά και παρόμοια άλλα τέτοια, μα όχι και το κοφτερό πνεύμα του πολιτισμού.

Τις πρώτες κιόλας ημέρες ο Χόμο άκουσε να λένε μια ιστορία που του 'κανε ασυνήθιστη εντύπωση. Δεν πήγαινε και πολύς καιρός... στα τελευταία δεκαπέντε χρόνια θα 'χε γίνει... που ένας χωρικός, ξενιτεμένος χρόνια, γύρισε από την Αμερική και πλάγιασε ξανά μαζί με τη γυναίκα του. Χαρές και γλέντια στην αρχή και για κάμποσον καιρό, όσο ήσαν και πάλι μαζί· το πράγμα ετράβαε καλά, πολύ καλά, μέχρι που 'γινε καπνός κι η τελευταία του πενταρούλα. Κι αφού αργούσανε να 'ρθουν άλλα λεφτά απ' την Αμερική, από κείνα δηλαδή που 'χε βαλμένα στην μπάντα, ο χωρικός μας εσηκώθηκε μια μέρα αποφασισμένος –όπως, άλλωστε, κι όλοι οι χωρικοί της γύρω περιοχής– να κάνει το γυρολόγο για να ποριστεί τα προς το ζην, ενώ η γυναίκα έμεινε πίσω να ξαναπιάσει το νοικοκυριό, που φυσικά δεν σου φέρνει παραδάκι. Μα κείνος, πάλι, έφυγε και δεν εξαναγύρισε. Αντίθετα, λίγες μέρες αργότερα, στην αυλή ενός άλλου σπιτιού, αρκετά μακριά απ' το προηγούμενο, εμφανίστηκε κι άλλος σύζυγος εξ Αμερικής, είπε στη γυναίκα του τη μέρα ακριβώς που 'χε αναχωρήσει για την ξενιτιά, πόσος καιρός είχε περάσει από τότε, της ζήτησε να

του βάλει να φάει ό,τι είχε φάει και τότε, την ημέρα που 'φευγε, ήξερε τα πάντα για την αγελάδα που 'χε εντωμεταξύ από καιρό ψοφήσει, και με τα παιδιά τα πήγαινε εντάξει, λες και τον είχε φωτίσει άλλου ουρανού θεός και όχι της Αμέρικας, που τόσα και τόσα χρόνια τον είχε απάνω απ' το κεφάλι του. Αλλά και τούτος ο χωρικός, αφού πέρασαν οι μέρες της απόλαυσης και της καλοζωίας, βγήκε στους δρόμους μικρέμπορος ψιλικατζής, κι ούτε που ξαναγύρισε. Το ίδιο ξανάγινε στη γύρω περιοχή και για τρίτη και για τέταρτη φορά, προτού τον ψυλλιαστούν ότι είναι απατεώνας που 'χε δουλέψει εκεί, στην ξενιτιά, μαζί με άλλους άντρες, όπου και τα 'χε μάθει όλα όσα ήξερε. Να μην τα πολυλογούμε, τον πιάσανε οι Αρχές, τον ρίξανε στη φυλακή και κανείς πια δεν τον ματάδε. Όλες, πάντως, οι γυναίκες πρέπει να 'χανε λυπηθεί, αφού όλες τους ευχαρίστως θα θέλαν να τον είχανε μερικές μέρες ακόμα για να τον συγκρίνουνε με τις θύμησές τους· κι ας μην περαστεί δα ούτε μια από δαύτες για κουτορνίθι, μιας κι όλες τους το 'χανε δει ευθύς εξαρχής ότι κάτι δεν επήγαινε καλά και ότι άλλα τους ελέγανε εκείνων οι αναμνήσεις τους, έλα όμως που και καμιά τους δεν ήτανε και τόσο σίγουρη γι' αυτές, ώστε να φέρει δυσκολίες στον εμφανισθέντα ως σύζυγο που 'χε ρθει να ζητήσει και να λάβει ό,τι δικαιοματικώς του ανήκε!...

Έτσι ήταν εκείνες εκεί οι γυναίκες. Φόραγαν καφετιές, ολόμαλλες φούστες με κόκκινους, μπλε ή πορτοκαλιούς φραμπαλάδες, ίσαμε και με μια πιθαμή στο φάρδος· τα μαντίλια τους, δεμένα στο κεφάλι ή σταυρωτά στο στήθος, ήταν φτηνά λινόβαμβάκινα με μοντέρνα σχέδια, αλλά, κάτι θες τα χρώματα κάτι οι αναλογίες τους, σε στέλνανε πίσω στους αιώνες των

προπροπαππούδων τους. Εδώ υπήρχε κάτι πολύ παλιότερο απ' οποιαδήποτε γνωστή φορεσιά: ήταν μόνο μια ματιά, ένα βλέμμα που διέτρεξε όλες αυτές τις εποχές κι έφτασε, αν και με σημαντική καθυστέρηση, ν' ακουμπήσει θολό κι αδύναμο πάνω τους – το 'νιωθες πεντακάθαρα, όταν τις κοιτούσες. Φόραγαν ξυλοπάπουτσα, και στις σόλες είχανε μπήξει δυο σιδερένιες λάμες σαν μαχαίρια, γιατί είχαν να περπατάνε όλο παλιόδρομους και ν' ανεβαίνουν συνέχεια κατσάβραχα: κι όταν επήγαιναν με τις μπλε και τις καφετιές τους κάλτσες, μοιάζανε Γιαπωνέζες. Κι όταν ήταν να περιμένουνε κάποιον, δεν κάθονταν στην άκρη του δρόμου, αλλά καταμεσίς στο πατημένο χώμα, λυγίζοντας το ένα τους ποδάρι στο πλάι σαν τις νέγρες. Κι όταν, πάλι, ήταν ν' ανέβουν στα βουνά με τα γαϊδούρια τους, κάθονταν αντρίκια, μ' ανοιγμένα τα σκέλια, πάνω στο σκληρό σανίδι του σαμαριού, σηκώνανε ψηλά τα πόδια, αδιάντροπα, αφήνοντας να σειέται το επάνω μέρος του κορμιού τους αλαφριά αλαφριά.

Μα είχανε και μια λίμπερη φιλικότητα, μιαν ελεύθερη καλοσύνη – και σε μπερδεύαν. «Κ'πίαστ' μέσα περ'καλώ» σου λέγανε στητές, καμαρωτές σαν δούκισσες, αν τους εχτύπαγες την πόρτα· ή, αν στεκόσουν να κουβεντιάσεις ένα λεπτό μαζί τους στο δρόμο, μπορούσαν να σε ρωτήσουν ξαφνικά και με τη μεγαλύτερη δυνατή ευγένεια και διακριτικότητα: «Θέλητι να σας βαστήξου του παλτού σ'ς;». Μια φορά, που είπε ο Χόμο σ' ένα χαριτωμένο δεκατετράχρονο κοριτσάκι: «Πάμε στο σανό;» –έτσι, να, επειδή εκείνη τη στιγμή ο σανός του 'χε φανεί τόσο φυσικός, όσο και το τάισμα για τα ζώα–, το παιδικό προσωπάκι κάτω απ' το προγονικό κεφαλομάντιλο δεν

εταράχτηκε καθόλου· το μικρό απλώς εφύσηξε τη μυτίτσα του εύθυμα κι αστράψανε τα μάτια του, ανασήκωσε τα πόδια για να σταθεί στις φτέρνες, και με την τσουγκράνα του επ' ώμου έκανε πως πέφτει στα πισινά του. Η όλη σκηνή, που εθύμιζε όπερα μπούφα, δεν ήταν τίποτ' άλλο πάρεξ έκφραση της αξιολάτρευτα αδέξιας απορίας του κοριτσιού για την απληστία του άντρα. Και μιαν άλλη φορά ρώτησε μια μεγαλόσωμη χωριάτισσα, θεωρητικά, πού 'μοιαζε γερμανίδα Βαλκυρία⁸: «Δεν μου λες εσύ, είς' ακόμη παρθένα!» και την έπιασε απ' το σαγόνι – και πάλι έτσι ή, μάλλον, επειδή αυτά τα καλαμπούρια πρέπει, όσο να 'ναι, να 'χουνε και κάποιον αντρικόν αέρα· αυτή, όμως, τον άφηγε ήσυχα ήσυχα να της κρατάει το σαγόνι στη χούφτα του και του απάντησε με άκρα σοβαρότητα: «Αμή τι;». Ο Χόμο τα 'χασε τότε: «Είσαι ακόμη παρθένα;» ξεστόμισε στα γρήγορα την απορία του συνοδεύοντάς τη μ' ένα γέλιο. Η γυναίκα εγέλασε κι αυτή, όλο πονηράδα και σκέρτσο. «Λέγε!» – την επλησίασε συνεχίζοντας να της κουνάει πέρα δώθε το μαγκωμένο σαγόνι. Αυτή τότε ξέσπασε σε

8. Οι Βαλκυρίες είναι πολεμικές θεότητες των αρχαίων Σκανδιναβών –γι' αυτό και ο Μούζιλ μιλάει εδώ, κατ' αντιδιαστολή, για Γερμανίδες– που συνόδευαν κατά διαταγή του Οντίν, του πατέρα των θεών στο σκανδιναυικό πάνθεο, τους μελλοθάνατους ήρωες στο πεδίο της μάχης, μετά δε το θάνατό τους τους πήγαιναν στο Άσγκαρντ, στην κατοικία των θεών. Οι Βαλκυρίες ήταν έξι –η Σκουλντ, η Σκούγκολ, η Γκον, η Χιλντ, η Γκόντουλ και η Γκαϊρ-σκούγκολ– και η παράδοση τις περιγράφει ως ωραίες και αρρενωπές έφιππες κόρες, που φορούσαν κράνη και αλυσιδωτούς θώρακες, κρατούσαν δε στα χέρια τους δόρυ, με τον στύρακα του οποίου υπεδείκνυαν τους γενναίους που καλούνταν κάθε φορά στον άλλο κόσμο. (Σ.τ.Μ.)

γέλια και του πέταξε κατάμουτρα ένα «Απού τη μύτη – σ’ είπα!».

«Κι αν έρθω σπíti σου, τι θα μου δώσεις;» την ερώτησε.

«Ούλα! Τι θες;»

«Ό,τι θέλω;»

«Ούλα, σι λέου!»

«Το λες αλήθεια; Λέγε!»

«Ούλα, ούλα!»

Ήταν ένας τόσο εξαιρετικά και παθητικά παιγμένος διάλογος, που με τη θεατρική του γνησιότητα, κει πάνω, στα χίλια εξακόσια τόσα μέτρα υψόμετρο, τον έκανε να ζαλιστεί. Δεν μπορούσε να βγει απ’ το μυαλό του ότι τούτη η ζωή, η τόσο φωτεινή και τόσο πιο πικάντικη απ’ οποιαδήποτε άλλη προηγούμενή του, δεν ήτανε πια πραγματικότητα, μα ένα παιχνίδι που παιζότανε με ένταση στον αέρα.

ΡΟΜΠΕΡΤ ΜΟΥΖΙΑ

ΤΡΕΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Τρεις γυναίκες αντιμέτωπες με άντρες, οι οποίοι θα γίνουν υπαίτιοι για την προσωπική τραγωδία της καθεμιάς. Τρεις αριστουργηματικές ιστορίες του Μούζιλ με θέμα την αέναη πάλη ανάμεσα στο θαύμα και τις αντιφάσεις που κρύβουν οι ανθρώπινες σχέσεις και ειδικότερα αυτές μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Δείξε δυσπιστία σ' έναν άντρα, και οι πιο ξεκάθαρες αποδείξεις πίστεως θα γίνουνε στο άψε σβήσε σημάδια απιστίας — εμπιστέψου τον, και οι πιο χειροπιαστές αποδείξεις απιστίας γίνονται σημάδια παραγνωρισμένης πίστεως που κλαίει σαν μικρό παιδί δαρμένο. Τίποτα δεν ερμηνευόταν καθαυτό, το ένα πράγμα εξαρτάτο από τ' άλλο, έπρεπε ή να εμπιστεύεται ή να μην εμπιστεύεται το Όλον, να το αγαπά ή να το θεωρεί απάτη.

ISBN:978-618-03-1301-7

9 786180 313017

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. 81301